

Prawidłowe nawodnienie - co warto wiedzieć i jak zastosować to w praktyce?

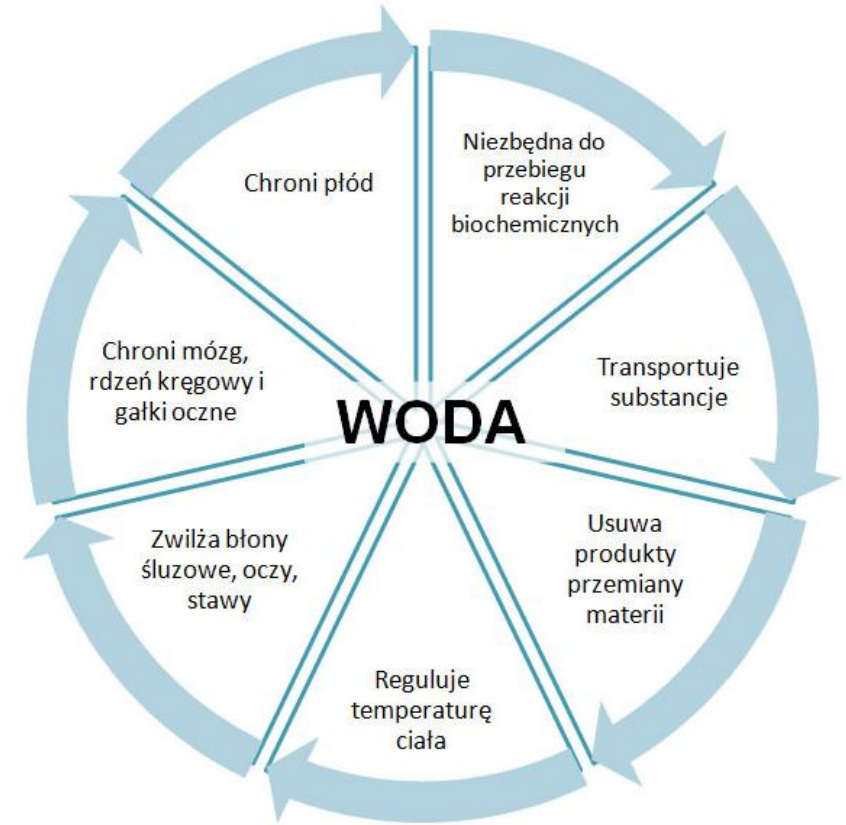

Katarzyna Żywczyk
specjalista ds. żywienia Nestlé

Woda jest bardzo ważnym składnikiem pokarmowym

- Jest niezbędna dla wszystkich komórek i do procesów wyzwala energii
- Należy do makroskładników, ale nie dostarcza energii
- Jest jedną z najprostszych istniejących cząsteczek
- Jest najbardziej naturalna i neutralna dla organizmu, dzięki temu nie wchodzi w interakcje z pożywieniem czy lekami.

Rodzaje wód

Woda mineralna

Podziemne złoża głębokie

1000mg składników mineralnych/1 litr
lub
250mg wolnego CO₂
lub

Wapń, magnez, sód, żelazo, chlorki,
siarczyny, wodorowęglany, fluorki, jodki
w ilości > woda pitna

Woda źródłana

Podziemne złoża płytkie

↓ zawartość składników mineralnych
Skład mineralny i właściwości nie
odbiegające od wody pitnej

Podział wód ze względu na zawartość rozpuszczonych składników

- Wody **bardzo niskozmineralizowane** zawierające w litrze **poniżej 50 mg** rozpuszczonych składników mineralnych
- Wody **niskozmineralizowane** zawierające nie więcej niż **500 mg** rozpuszczonych składników mineralnych (Krystaliczne Źródło, Mama i ja, Żywiec Zdrój, Kropla Beskidu)
- Wody **średnio-zmineralizowane** zawierające w 1l od **500 do 1500 mg** tych składników (Kinga Pienińska, Jurajska, Nałęczowianka, Cisowianka)
- Wody **wysoko-zmineralizowane** o ogólnej mineralizacji **powyżej 1500 mg** rozpuszczonych składników mineralnych w 1l. (Muszynianka, Staropolanka 2000, Piwniczanka)

Wśród wód butelkowanych wyróżniamy grupę wód o działaniu leczniczym. Mają bardzo wysoką mineralizację (nawet 34 tys. mg/l) i są stosowane najczęściej wg wskazań lekarza.

Regulacja równowagi wodnej

Woda pobrana (ml/d)

Woda w napojach 1,500

Woda w pożywieniu 700

Woda metaboliczna 300

SUMA 2,500

Woda wydalana (ml/d)

Mocz 1,500

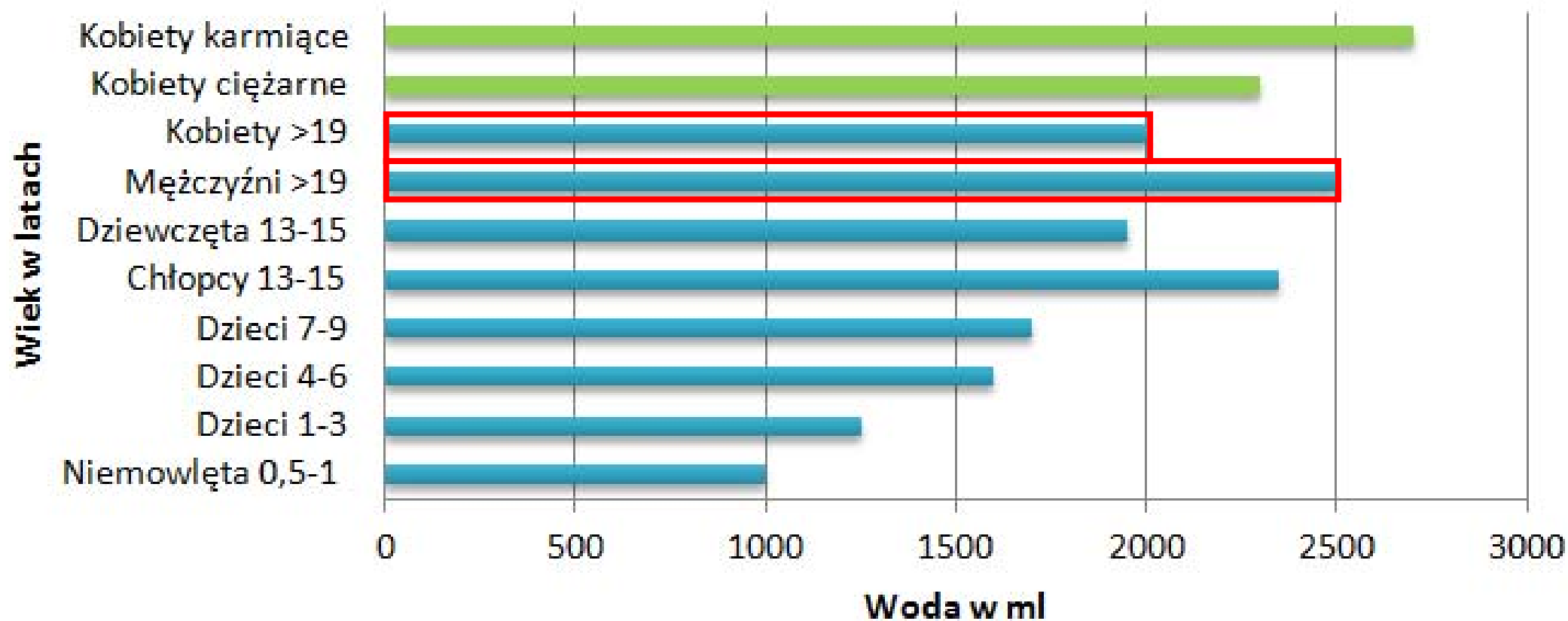
Oddychanie 450

Pocenie 350

Kał 200

SUMA 2,500

Normy na poziomie wystarczającego spożycia

Zapotrzebowanie dla chłopców i dziewcząt >16 r.ż. Jest takie jak dla kobiet i mężczyzn

Zapotrzebowanie na wodę zależy od:

- Wiek
- Stanu fizjologicznego (np. ciąża, laktacja itd.)
- Temperatury ciała i środowiska
- Chorób i zabiegów chirurgicznych
- Aktywności fizycznej

Od czego zależy ilość płynów które tracimy podczas treningu?

Intensywności
ćwiczeń

Czasu trwania
ćwiczeń

Temperatury i
wilgotności otoczenia

Chemii danego
organizmu

1 h. ćwiczeń to utrata ok. **1 litra** płynów

1 h. **forsownego treningu w gorących lub wilgotnych warunkach** nawet **2 litrów** płynów

Co się dzieje z ciałem podczas treningu?

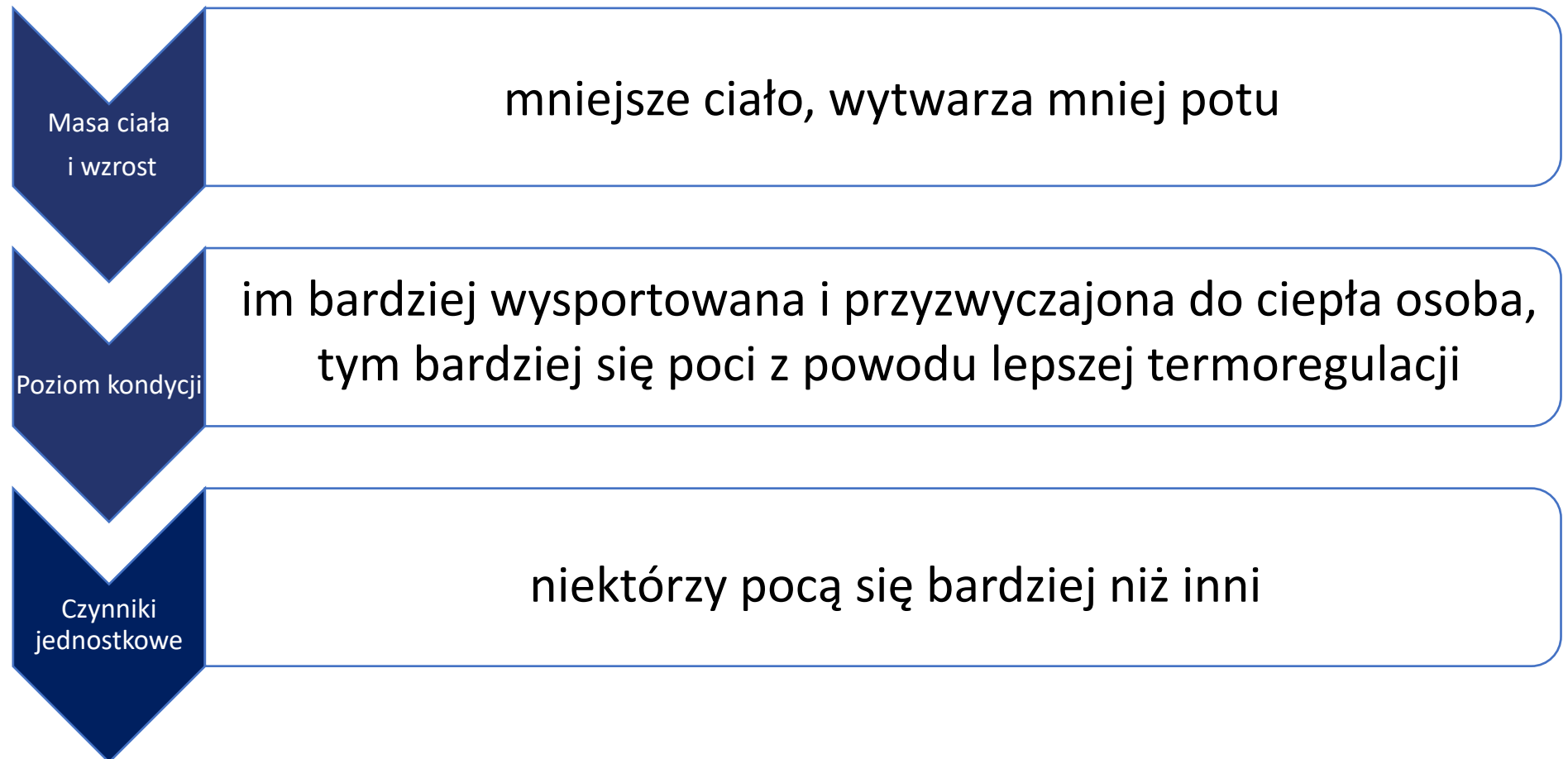
Mięśnie wytwarzają dodatkowe ciepło- 75% energii wkładanej w trening przekształcane jest w ciepło

Organizm musi je rozproszyć by utrzymać wewnętrzną temp. w bezpiecznych granicach

Podniesiona zbyt wysoko temp. grozi udarem cieplnym

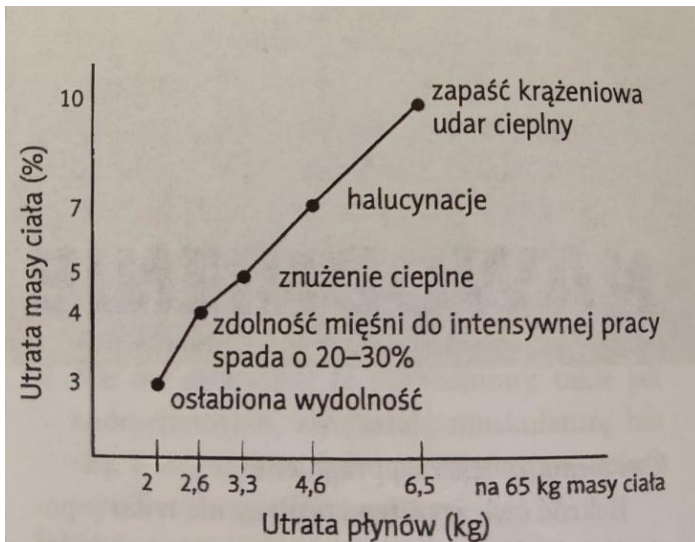
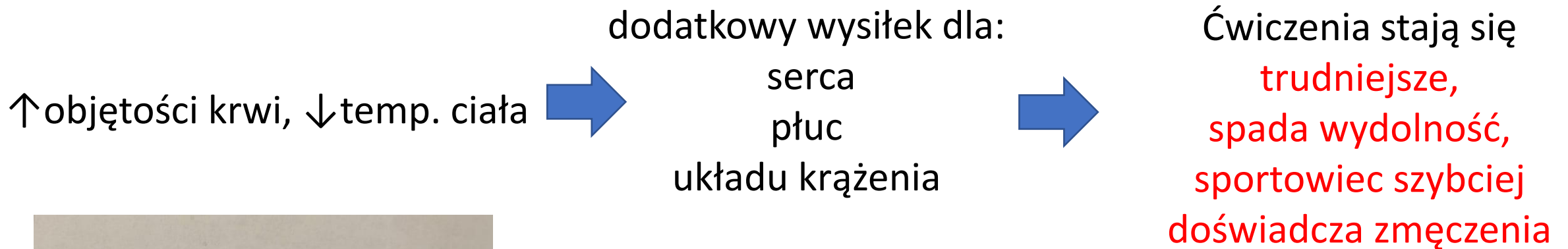
1 litr wyparowanego potu
=
utrata ok. 600 kcal energii cieplnej

Jak określić ilość potu, która jest tracona podczas treningu?

WARTO WAŻYĆ ZAWODNIKA PRZED I PO ĆWICZENIACH

Odwodnienie to gorsza wydajność fizyczna i zdrowie

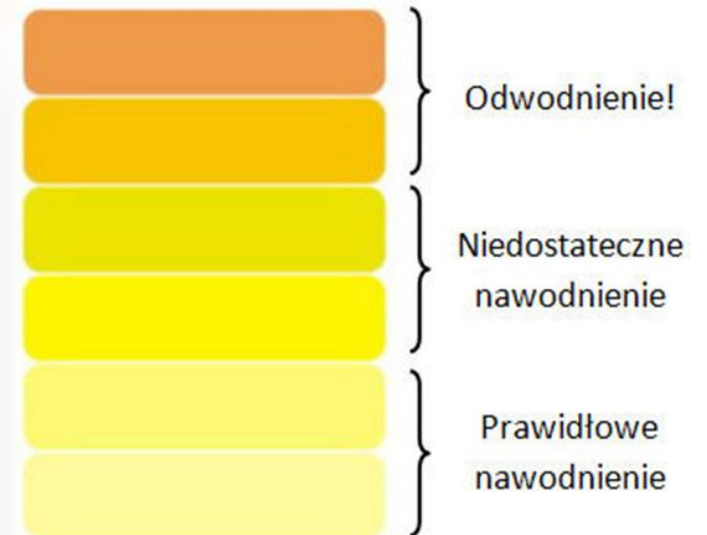

Im bardziej odwodniony organizm tym gorsza zdolność organizmu do pocenia się!

Wielu sportowców cierpi stale na lekkie odwodnienie

Objawy:

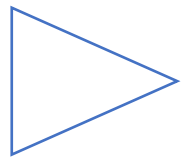
- Bóle i zawroty głowy, problemy z koncentracją
- Brak apetytu, nudności
- Uczucie nadmiernego gorąca
- Zmiana wyglądu i woni wydalanego moczu – koncentracja produktów metabolizmu

Najważniejsze odpowiednie nawodnienie przed treningiem

Zalecenia Amerykańskiego Kolegium Medycyny Sportowej:

5-10 ml płynu/kg mc
co najmniej 4h
przed treningiem

Nawodniony organizm
Czas na wydalenie nadmiaru płynu

Przykład: Dla zawodnika o masie 60 kg to 300-600 ml, jeśli mocz jego jest nadal ciemny może wypić więcej, jeśli nastąpi przyrost masy ciała- **STOP!**

Uzupełnianie płynów w czasie ćwiczeń

OGRANICZENIE CAŁKOWITEJ ILOŚĆ
UTRACONYCH PŁYNÓW DO <2%
MASY CIAŁA

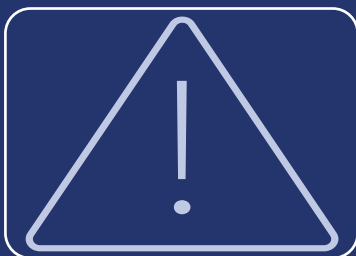
Zalecenia dla zawodnika:

- Pij kiedy czujesz pragnienie.
- Pij mniej gdy czujesz, że płyn przelewa Ci się w brzuchu.

Po ćwiczeniach konieczne jest uzupełnienie płynów

1,2- 1,5 litra płynu na każdy kilogram masy utraconej podczas ćwiczeń

NIE NA RAZ – na początek tyle ile potrzeba, resztę małymi dawkami popijając, aż organizm będzie dobrze nawodniony

Napoje sportowe > woda – przy wysokiej utracie płynów (>5% masy ciała) i np. trening 2x dziennie

Uwaga na hiponatremię

- Spożywanie płynów w ilości przekraczającej ich straty wraz z potem i moczem, prowadzi do stanu przewodnienia.

Spadek osoczowego stężenia sodu poniżej 130 mmol/L

wzdęcia, opuchlizna, przyrost masy ciała, nudności, wymioty, ból głowy, poczucie dezorientacji, majaczenie, drgawki, niewydolność oddechową, utratę świadomości, a w przypadku braku interwencji medycznej, nawet śmierć.

Duże strat sodu wraz z potem = konieczna jego podaż w trakcie trwania wysiłku fizycznego :

- sportowcy z wysokim tempem potliwości (>1,2 L/h)
- wysoką koncentracją sodu w pocie
- czas trwania wysiłku fizycznego > 2 h.

Napój hipotoniczny, izotoniczny a może hipertoniczny ?

- **NAPÓJ HIPOTONICZNY** - „napój z obniżoną liczbą kalorii” lub „woda sportowa” ma stosunkowo niską osmolalność -zawiera mniej cząsteczek (węglowodanów i elektrolitów) na 100ml płynów niż płyny ustrojowe. Wchłania się szybciej niż czysta woda, zazwyczaj < 4g węglowodanów/100ml.
- **NAPÓJ IZOTONICZNY**- „napój sportowy” taka sama osmolalność jak płyny ustrojowe, wchłania się równie albo szybciej niż woda, zawiera średnio 4-8g węglowodanów/100ml., najlepszy wybór jeśli chodzi o uzupełnienie płynów i zasobów energii.
- **NAPÓJ HIPERTONICZNY**- np. cola, wyższa osmolalność niż płyny ustrojowe, wchłania się wolniej niż czysta woda, zawiera zwykle >8g węglowodanów/100m.

Zalecane płyny w zależności od rodzaju i czasu trwania wysiłku

Ćwiczenia o niskiej/
umiarkowanej intensywności
trwające mniej niż 1h

Woda

Ćwiczenia o dużej
intensywności trwające mniej
niż 1h

Napoje sportowe hipotoniczne lub izotoniczne

Ćwiczenia o dużej
intensywności trwające
ponad 1h

Napoje sportowe hipotoniczne lub izotoniczne,
napoje zawierające polimery glukozy

Przy ćwiczeniach ponad godzinę konieczne jest nie tylko uzupełnienie płynów, ale również regeneracja paliwa

Czas trwania ćwiczeń	Zalecana ilość węglowodanów	Rodzaj węglowodanów
<45 min	Żadna*	Żaden
45 – 75 min	Mała (przepłukanie ust)	Każdy
1 – 2 godziny	Do 30g/h	Każdy
2 – 3 godziny	Do 60g/h	Glukoza, maltodekstryny
3 godziny	Do 90g/h	Zestawy łatwo przyswajalnych węglowodanów (glukoza+fruktoza lub maltodekstryna+fruktoza w stosunku 2:1)

* W wyjątkowo intensywnych ćwiczeniach (np. bieg na 10km.) poniżej 1h – napój zawierający 8g cukru/ 100ml

Pamiętajmy!

Nieodpowiednie
nawodnienie w trakcie
wysiłku fizycznego to
gorsze samopoczucie
i wyniki sportowe

- ↘ objętości krwi
- ↗ tętna
- ↘ termoregulacji
- ↗ zmęczenia
- ↘ wydolność wysiłkowa (już 2%
odwodnienie powoduje spadek
wydolności fizycznej o 10%!)

**NALEŻY PRZYPOMINAĆ ZAWODNIKOM REGULARNIE
O ODPOWIEDNIM SPOŻYCIU WODY!**

Wskazówki praktyczne dla każdego z nas

- **Szklanka wody** po przebudzeniu – pobudzenie jelit do pracy oraz oczyszczenie organizmu z toksycznych produktów przemiany materii wytworzonych podczas snu
- Częste picie, a w małych ilościach (pół do jednej szklanki) = prawidłowe zagospodarowanie wody przez organizm = **odpowiednie nawodnienie**
- **Wypicie dużej ilości płynów na raz → nadmierne obciążenie układu krążenia oraz nerek.**
- **Pić zanim wystąpi pragnienie** (2% ubytek wody w organizmie) - efekt precyzyjnych zależności pomiędzy układem hormonalnym i ośrodkiem pragnienia w mózgu i zapobiega odwodnieniu
- **Pić odpowiednio więcej podczas upałów, aktywności fizycznej, infekcji z towarzyszącą gorączką, biegunką i wymiotami**

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ 😊